

Távolról sem lehetetlen

A legmodernebb eszközökkel a legszegényebbekért

A kisgyermekes anya, aki szegényeket gyógyít a nappalijában
Állati terápiák
Ünnepelni-valónk
A Szent János-Rend a késő középkori Magyarországon

üzenet

köszöntő

tartalom

Karácsony a Megváltottság „közérzete”

A hír, hogy Krisztus megszületett – sem a földön, sem az égből –, soha többé nem lesz más, mint élő. Él, mert éltet... nem az emlékével – emlékek csak tisztelettel adózunk –, hanem azzal, hogy mélyen az idő medrébe ágyazva táplál, embereket tart életben, átemel minden nyomorúságon, tesz boldoggá.

Vele mi többek vagyunk magunknál. Megáldja népünket, felebarátainkat, megáldja a Földet, amelyen a népek között a mi népünk is él. Megáldja vágyunkat az életre, az igazságra, a jövőnkre.

E. Suhard bíboros írta: „Korunknak jutott az a megtisztelő föladat, hogy megteremtsük azt a humanizmust, mely a világ mértékére van szabva, de ugyanakkor Isten szándékait tartja szem előtt.”

Hogyan is lenne másképpen, ha Isten kimondhatatlanul „nagyobb” és „több” a világnál? Ez a humanizmus azt is jelenti, hogy nem fogad el mindent, amit a világ nyújt neki. El kell utasítania mindazt, ami le akarja beszélni az üdvösségről vagy akadályt gördít az útjába. Mi sem tehetünk másként, de nem is akarunk másként tenni, hogy a keresztény ember éber figyelemmel, szeretettel és részvétellel éljen a világban, küldöttként.

Ki akarjuk mondani s közölni akarjuk másokkal a hitünket, amit igaznak és fontosnak tartunk, itt és most, a világban. Nem a véleményünket akarjuk közhírré tenni, hanem a hitünket, ami emberi létünk foglalatja, amelyben teljes emberségünk, szeretetünk is kifejeződik. Szeretnénk megértetni másokkal is, hogy Jézus nem választ el, hanem összeköt. Nem azt követeli tőlünk, hogy tartsuk el magunktól a világot, ami lehetetlen is, mert benne élünk, hanem erőt fejlesztve éljünk e világban. Erőnek pedig az igazságosságot, a békességet, a szabadságot és az emberiséget nevezzük.

El kívánjuk juttatni az Egyház, a világ és a magunk üzeneteit minden emberhez, s így akarjuk szolgálni az emberiség – sokszor oly kitalástalannak látszó – lehetséges egységét.

Az Egyház eltökélte magát a változásra, de nem hagyott kétséget afelől, hogy változnia kell a világnak is.

Föltárta a világ szenvedéseinek okait, és a kölcsönös megbecsülésben és szeretetben látta az orvoslás egyetlen lehetőségét. Tisztánlátásával nemcsak az Egyház, hanem a világ jelenét és jövőjét is vizsgálta. Mindezt azért, hogy korunk – s benne a kereszténység – jótékony változásait előmozdítsuk.

Az igazi kérdéseket a világ teszi föl, mondta Y. Congar domonkos atya. Mit jelent ez? Azt, hogy a világnak halaszthatatlan kérdései vannak. Újra és újra kibukkanó válságaival az egész emberiséget érintő kérdéseket tesz föl. Ezek egytől egyig áthullámoznak az Egyházon is. Mi, keresztények valljuk, hogy a világ egyetlen kérdését sem lehet tartósan megoldani anélkül, hogy ne vennénk figyelembe az emberiség követelményét, amelynek mélye és magassága Jézus Krisztus. A világ nem semmitmondó ügyekkel foglalkozik, hanem a lét kérdéseivel. Szó szerint azzal, hogy megmarad-e vagy elpusztul.

Megteremtette a technikai civilizációt, amelynek beláthatatlan következményei vannak. Soha nem-hitt reményekre jogosítja fel az embert, de a teljesítmények árnyékában újfajta pusztulás fenyegeti vizét, levegőjét, földjét és környezetét. A föld nyersanyagkincsei rohamosan fogynak, s ott, ahol föl vannak halmozva vagy új energiahordozók föl kutatásával foglalkoznak, egyesek vagy csoportok önkényes terve dönt felhasználásukról.

Az eltömegesedés magas lelki-szellemi műveltséget követel meg ahhoz, hogy békességben éljen egymás mellett ember és ember, nép és nép. Ezzel szemben a jéghideg erőszak és bűnözés nőttön nő, és a szellemi érdeklődés gyöngülése mindennapos tapasztalatunk.

Valóban a világ veti föl az igazi kérdéseket. Akkor talán az Egyház nem is fontos? Korántsem. Mindaz, amit tanít az Evangéliumban, s Jézus Krisztus maga – ma is – igaz és nélkülözhetetlen, sőt sokasodó megoldatlanságaink közepette egyre s beláthatóan igazabb.

Éppen ezért, az Egyháznak nem egy „új, másfajta” Krisztust kell hirdetnie, hanem ugyanazt a Jézust kell „másképpen” átélnie: kiérlelt magatartással, más nyelven, a világ korszerű értelmezésével, nagyobb feszültséggel, mélyebb „öszönösséggel”, jobban azonosulni Vele s egyben a világgal. Csak hiteles, próbáin átesett és tevékeny keresztény tud felelni a világ kihívásaira, és tud megfelelni Jézus követelményeinek.

Át kell gondolnunk az okokat, amelyek az Egyházat elidegenítették a világtól, a keresztény felekezeteket egymástól, keresztényeket a keresztényektől, a különböző vallásokat egymástól.

Átélni a krízist annyi, mint nagyon becsületes önvizsgálatot tartani, de azt is jelenti, hogy Krisztusnak nagyobb teret kell engedni az életünkben s életünk által a világban, de jelenti azt is, hogy fölmérjük az Egyház mai önzetlenségét, véráldozatát és szenvedését.

Az Egyháznak ma sincs versenytársa abban, hogy mindenféle haszon, hatalom vagy siker nélkül küldi a nyomorúságba, ismeretlen veszélyek közé orvosait, tanárait és papjait, hogy elmaradott népek között betegeket gyógyítsanak, tanítsanak, hirdessék az igazságosság eszméit, meggyökereztessek a kultúrát. Ez az átélés küldetéstudatból táplálkozik. Küldetéstudata annak van, aki már nem méríckéli az életét, nem latolgatja, hogy „miért” és „mivégre”, hanem él és cselekszik, mert küldetett. Krisztus bízta meg azzal, hogy örömhírt és igaz szavakat ajándékozzon a világnak.

Mivel minden megkeresztelt ember a keresztségben Krisztus életében részesedik és az Egyházban a Szentlélek új szélirányt mutat, a keresztény nem elégedhet meg a Lélek szabadságának látszatával, s mert valóban a Lélek küldi, nem „a magáénak” szálláscsinálója, hanem a szeretet és a szabadság szellemének... ami arról ismerszik meg, hogy sugarában növekedni kezdenek az emberek, mint növények a Nap alatt. Nem felfuvalkodott, küldetésének nincsenek kényszerképzetei önmagáról, nem tapad betegesen önmagához, de erősen ragaszkodik az igazsághoz.

Ez magatartásának ereje és föltétele, mert küldetése van, minden emberhez szóló, ebben az oly nehezen magára eszmélő és megosztottságtól szenvedő világban.

„A kis Jézus megszületett, örvendjünk, elküldötte ő szent Fiát Istenünk. Betlehemben fekszik rongyos jászolban, azért van oly fényesség a városban!”

2023 Karácsonyán

P. Kozma Imre OH
P. Kozma Imre OH
irgalmasrendi szerzetes

a Magyar Máltai Szeretetszolgálat
elnöke

Kedves Olvasó!

Végére jár a 2023-as év. Vegyes emlékekkel fogunk visszagondolni rá: egyrészt a Szentatya látogatása öröme, másrészt viszont sok bajra és szomorúságra, elsősorban a szörnyű háborúra, ami nem akar megszűnni szomszédunkban, és az egyre zűrzavarosabb társadalmi állapotokra Európában.

Viszont jó lelkiismerettel és elégedettséggel nézhetünk vissza arra, amit ebben az évben cselekedtünk és elértünk. A Szeretetszolgálat, nagyszerű önkénteseivel és munkatársaival és a magyar állam bizalmának köszönhetően, újszerű programokat fejleszt és csodálatra méltó eredményeket ér el a legszegényebb családok felzárkózását segítő programokban és az idős, beteg, hajléktalan és fogyatékosággal élő emberek ellátásában. A telemedicina – amiről az 5. és 6. oldalon olvashatunk – csak egy példája ennek a munkának. Nemzetközileg is fokozzuk jelenlétünket: nem csak a szomszédban – Kárpátalján, a horvát földrengés és a szlovéniai árvizek utáni segélynyújtásban – hanem Közél-Keleten és egyre több afrikai országban is (lásd a 14. oldalon Czirják Ráhel jegyzetét). Kevés nemzeti szervezete van a Rendnek, amely ilyen bevetéseket vállal! Büszkék lehetünk rá.

Rendtagjaink pedig külön is sokat dolgoznak a betegek és fogyatékosok érdekében. A TEDeum ifjúsági csoportunk új rendszeres programot indított fiatal mozgássérült barátaik javára. Jól mondom, hogy barátaitok, mert a köztük levő kapcsolat valóban baráti.

Július 22-én elhagyott minket vezető káplánunk, Cserháti Ferenc püspök. Püspöki jelmondata jellemző volt egész személyiségére: Caritas omnia vincit, azaz a szeretet mindent legyőz. Hálával és szeretettel őrizzük emlékét. A káplánok gyülekezete Martos Levente Balázs püspököt választotta új vezető káplánunknak. Isten áldását kérjük munkájára!

Áldott Karácsonyt és boldog Újesztendőt kívánok mindenkinek!

Tisztelettel,
SZABADHEGY
KRISTÓF

A Magyar Máltai
Lovagok
Szövetségének
elnöke

Karácsony a Megváltottság „közérzete”

2. oldal

Kozma Imre atya karácsonyi üzenete.

Magasrangú egyházi díjat kapott a Jelenlét Program

– A szeretet elkötelezettjei 4. oldal

A Jelenlét elismerése és a máltai munkatársak kitüntetése – aktuális hírszefoglaló a segítő szolgálatért kapott díjakról.

Távolról sem lehetetlen 5-8. oldal

A legmodernebb eszközökkel, a mozgó egészségügyi központokban telemedicinális rendelésekkel, mobil szűrővizsgálatokkal, személyre szabott gyógyszerellátási központtal és saját laboratóriummal szolgálja a legszegényebb településeken élő emberek gyógyítását és egészségmegőrzését a Magyar Máltai Szeretetszolgálat. A modell szemléletváltást is hoz ez ellátásba, mivel éppen azokra a területekre viszi helybe az egészségügyi innovációt, ahol a legnagyobb hiány alakult ki. Összeállításunkban olvashatnak a Szeretetszolgálat egészségügyi fejlesztéseiről, bepillanthatnak a Bicskén épült laboratóriumba, és megismerhetik a telemedicinális rendelés egyik orvosát, dr. Nagypál Anát, aki a nappalijából gyógyítja a rászoruló betegeket.

Állati terápiák 9. oldal

Terápiás kutyák segítik a gyerekeket a korábbi állatok miatt elszennvedett traumáik feldolgozásában, és a négy lábúak támogatásával fejlesztik az idős emberek mozgását és tornáztatják memóriájukat. Riport az állatasszisztált terápiákról.

Ünnepelni-valóink 10. oldal

Elmélkedés karácsony ünnepének értelméről, hogy ne fáradjon el a lelkünk a vidámság és elégedettség színlelésétől.

„s mint falevelek, földre hulltunk” 11. oldal

A hajléktalan emberek lelki kísérése az ünnepek idején. Történetek a Miklós Utcai Integrált Hajléktalanellátó Központ lelki életéből.

Ferenc pápa és kritikussai 12. oldal

Fr. Casey Cole amerikai ferences szerzetes előadásának kivonata a Ferenc pápát érő leggyakoribb kritikákról.

A Szent János-Rend a késő középkori Magyarországon 13. oldal

A Szuverén Máltai Lovagrend történelmének 14-15. századi magyarországi epizódjait ismerhetik meg.

„Ha fehér ember is van velük, akkor komoly a dolog” 14. oldal

Egy magyar máltai szakember élményei a Szeretetszolgálat Afrikában zajló programjairól.

A Máltai Lovagrend Afrikában 15. oldal

Összefoglaló a Szuverén Máltai Lovagrend afrikai misszióiról Szenegáltól Ugandán át, Kongón és DélSzudánon keresztül Burkina Fasoig.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat naptára 16. oldal

A Máltai Szeretetszolgálat igazi arcát a rászorulóknak szolgálatát végző munkatársak mutatják fel. A Máltai Naptárban az ő portréikat örökíti meg.

aktuális

Magasrangú egyházi díjat kapott a Jelenlét Program

Szent Márton-díjjal tüntették ki a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Jelenlét Programját. A Pannonhalmi Főapátság, a Herendi Porcelánmanufaktúra és a Bábolna Nemzeti Ménesbirtok által alapított díjat Hortobágyi T. Cirill főapát adta át Vecsei Miklós miniszterelnöki biztosnak, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnökének november 17-én Pannonhalmán. A Szent Márton-díjat 20 éve minden évben egy kitüntetettnek adják át, a nemzeti örökség és a kulturális értékek megőrzéséért, és a szociális elkötelezettség elismeréseként.

A díjátadón Prof. dr. Deli Gergely, a Nemzeti Községi Egyetem rektora mondott ünnepi beszédet, amelyben a Jelenlét értékét emelte ki. „A mi Istenünknek a legfontosabb tulajdonsága, hogy jelen van. Nekünk keresztényeknek is a legfontosabb, mindent megelőző feladatunk, hogy jelen legyünk. Jelen legyünk, amikor valaki szenved, jelen legyünk, amikor valaki kínlódik, jelen legyünk, amikor valaki nyomorog. A legnagyobb és egyben a legegyszerűbb ajándék, amit ember a másik embernek adhat, az, ha jelen van.”

A Szent Mártont ábrázoló díjat Vecsei Miklós miniszterelnöki biztos, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke vette át. Köszönetében így fogalmazott: „A jelenlét azt jelenti, hogy nyomot hagyunk a világban, és ami ennél még nehezebb, hagyjuk, hogy akikkel találkozunk, azok nyomot hagyjanak bennünk. Megérke-

zünk, mi változunk először és csak utána változtatunk. Nagyon köszönjük azoknak, akikben mi is nyomot hagyunk, és nekünk ítélték a díjat. Bátorítunk mindenkit, hogy merészkedjünk közelebb ehhez a világhoz, mert nem lesz hangja, ha mi nem hangosítjuk fel az ő szavukat.”

A szeretet elkötelezettjei

A Máltai Szeretetszolgálat huszonegy munkatársa és önkéntese kapta meg a karitatív szervezet legmagasabb szakmai elismerését jelentő Ambrózia-díjat a szociális munka napja alkalmából tartott

ünnepségen november 10-én. Kozma Imre atya a díjak átadásakor elmondta, a Máltai Szeretetszolgálat a szeretet elkötelezettje, mert nem felejt, hogy az emberi élet megtartója és növesztő ereje a

szeretet, ami azt is jelenti, hogy az egyén élete csak közösségben, a közösség szolgálatában teljesebbé válhat. Győri-Dani Lajos ügyvezető alelnök az ünnep alkalmából hangsúlyozta, segítőknek lenni annyit jelent, föltenni az életünket arra, hogy a veszteseket szolgáljuk, ez ugyanakkor lehetőség is, hogy a vesztesek győztesekké váljanak. Az Ambrózia-díjat idén Bánkúti Tószegi Mária, Bendi-Varga Erika, Gombárné Frank Erika Anna, Horváthné Ács Aletta, Kurucz Szilárdné, Minczér Krisztina, Tóth Zoltán Tamás, Bedecs Béláné, Kun Jánosné, Ördög János, Fekete Szabolcs atya, Fülöp Bertalan, Horváth István, Vukov István, Tamás Józsefné, Kátayné Gáti Melinda, Kovács Hajnalka, Magyar Gabriella, Németh Julianna, Oláh Váradi Emese vehette át. Kőszegi László önkéntes elhunyt pécsi szociális munkás szolgálatáért posztumusz Ambrózia-díjjal adott hálát a Szeretetszolgálat elnöksége, melyet lánya, Jázmin vett át.

jelenlét

Távolról sem lehetetlen Az egészség útján

A legmodernebb eszközökkel, a mozgó egészségügyi központokban telemedicinális rendelésekkel, mobil szűrővizsgálatokkal, személyre szabott gyógyszerellátási központtal és saját laboratóriummal szolgálja a legszegényebb településeken élő emberek gyógyítását és egészségmegőrzését a Magyar Máltai Szeretetszolgálat. A modell szemléletváltást is hoz az ellátásba, mivel éppen azokra a területekre viszi helybe az egészségügyi innovációt, ahol a legnagyobb hiány alakult ki.

3600 tasak gyógyszer óránként, 200 labor-minta elemzése műszakonként, 500 kép egyetlen vizeletmintáról – ezzel a kapacitással működhet majd a Máltai Szeretetszolgálat novemberben elkészült bicskei Egészségügyi és Logisztikai Központja. A Naszlady Attila Egészségfejlesztési Program (NAEP) részeként európai uniós támogatásból létesült 1700 négyzetméteres épületben rendkívül modern eszközökkel felszerelt orvosi laboratórium és személyre szabott gyógyszerellátási központ található, valamint innen koordinálják a felzárkózó településeken zajló telemedicinális orvosi ellátásokat is.

A NAEP lehetőséget teremt arra, hogy a legnehezebb helyzetben élő emberek utazás és plusz költségek nélkül juthassanak egészségügyi ellátáshoz. Röviden: a rendszernek köszönhetően sem recept, sem betét nem szükséges.

A Naszlady Attila Egészségfejlesztési Program fontos elemei a szűrővizsgálatokat a legszegényebb településeken elérhetővé tévő mozgó egészségügyi központok, melyek a telemedicina segítségével háziorvosi ellátáshoz juttatják azokat, akik

számára mindez elérhetetlen lenne. Az új és modern eszközök megjelenésén túl a telemedicina terjedése régóta ismert problémákra ad korszerű és gyakorlatias válaszokat. A felzárkózó településeken kialakított modell azt bizonyítja, hogy az ellátás akkor is működőképes, ha a rendeltetést végző orvos a betegől akár több száz kilométeres távolságban tartózkodik a vizsgálat ideje alatt. A NAEP tizenkét járművel rendelkezik, ezek közül nyolc teljes értékű mozgó orvosi rendelő, amelyek a háziorvosi ellátás nélkül maradt falvakat járják, a további négy gépkocsi pedig azokat a helyszíneket keresi fel, ahol van szabad orvosi rendelő, de nincs orvos.

A helyben levett mintákat a bicskei laborban elemzik ki, illetve a telemedicinális rendeléseken dolgozó orvos által felírt gyógyszereket is itt, névre szóló tasakokba állítják össze. A személyre szabott gyógyszerellátási központban javarészt robotok végzik majd a munkát, a gyógyszereszek egy vezérlőn keresztül irányítják a folyamatot. A többlépcsős rendszerben óránként 3600, névre szóló, napszakoknak megfelelően tasakolt gyógyszeradagot tudnak

összeállítani, szigorú ellenőrzés mellett. Az épület laboratóriumi szárnyában elhelyezkedő kémiai labor négy automatával rendelkezik: kémia-automata, vérképautomata, immunkémiai automata, vizeletautomata – utóbbi 500 képet készít minden egyes mintáról. Ezekkel egy műszakban 200 mintát tudnak kielemezni. De található itt szorológiai labor (többek között fertőző betegségek kimutatására), mikrobiológiai labor (kórokozók kiszűrésére, szintén rendkívül modern eszközökkel) és molekuláris labor (kórokozók örökítőanyagának kimutatására) is. A telemedicina szolgáltatáson alapuló hibrid orvosi ellátást kiszolgáló járművek telephelye és logisztikai háttere is a bicskei létesítményben található. Innen indulnak reggelente a járművek, köztük a Mobil Egészségügyi Központok, illetve a hasonló felszereltségű gépkocsik, továbbá a gyermekszemészeti szűrővizsgálatokat végző járművek is. A program a legmodernebb eszközökkel szolgálja a legszegényebb embereket, ami hasonló innováció, mint a kilencvenes években a hajléktalan emberek ellátására indult tüdőszűrő program.

A kisgyermekes anya, aki szegényeket gyógyít a nappalijában

Hogy indul minőségi és elérhető egészségügyi ellátás a háziorvost is évek óta nélkülöző, szegény falvakban? Pont úgy, ahogy egy gyeseen lévő belgyógyász a szakmájába vágó otthoni munkához jut. Máltai történet dr. Nagypál Anna orvos-édesanyjáról.

Betegnek orvos, gyermeknek édesanyja: a gyógyító jelenlét egyik formája sem nélkülözhető az egészséges élethez. Dr. Nagypál Anna egyszerre végzi két hivatását: szeretettel neveli típegőkorú kislányát Újbudán, ugyanakkor belgyógyászati szakrendelést tart az ország legszegényebb falvaiban. Ebben nem varázspálca vagy időgép, hanem egy korszerű egészségügyi ellátási forma, a telemedicina és a Máltai Szeretetszolgálat programja segíti. Az egész emberre figyelő orvosi segítség házhoz is megy, otthon is marad – akár a népmesében. Pedig ez valóság.

Képzelnünk magunk elé egy viseltes arcú férfit, akit nehéz fizikai munka, vagy – épp állás hiányában – megélhetési válság nyomaszt, évek óta krónikus hasi panaszai vannak, és az eldugott faluból, ahol él, naponta egyszer indul busz a legközelebbi községbe. Ahol nincs se háziorvos, se szakrendelő, így megeshet, hogy akár két-három várossal kellene arrébb jutnia valahogy. A buszjegy oda-vissza, illetve a gyógyszerek ára kitenné a család havi bevételének... megengedhetetlenül nagy részét. A férfi számol – és inkább rágyújt.

Most gondoljunk egy fiatal fővárosi édesanyjára, aki történetesen belgyógyász szakorvos, és egy neves kórházból ment gyesre első gyermekével. Kislánya fejlődése, biztonságos kötődése mindennél fontosabb számára: sok időt tölt vele, nem szeretné bölcsődébe, óvodába adni, ameddig nem muszáj, s férjével gyengéden és körültekintően neveli. Ugyanakkor az édesanya a szakmájában is elhivatott, és már érzi, hogy kezd kiesni a gyakorlatból, nincs alkalma a tudását frissíteni. Ráadásul az egy-szobás lakásból a kis család épp tágasabb otthonba készül, a költözéshez pedig nem elég egy kereset. A doktornőnek munkára, a családnak több jövedelemre van szüksége – a kicsi lánynak meg az édesanyjára.

Nagyon különböző élethelyzetek, egészen más kihívásokkal – és bármilyen meglepő, de közös megoldással.

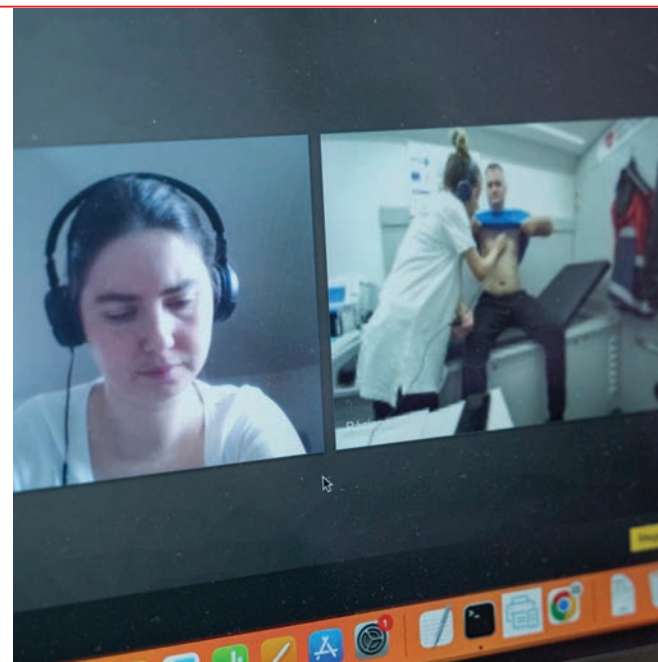
Dr. Nagypál Anna, a Honvéd Kórház egyes számú belgyógyászati osztályos orvosa az imént említett fiatal édesanya. Épp a játszótéren volt a kislányával, amikor egy kollégája váratlan kérdést tett fel neki telefonon: „Szeretnél otthonról orvosként dolgozni?” A doktornő igent mondott, és kapott is egy rövid leírást a Máltai Szeretetszolgálat egészségügyi programjáról, amelybe szakorvost kerestek telemedicinális ellátás elvégzésére.

A személyes tájékoztatón már megtudta, hogy a Szeretetszolgálat az ország legszegényebb településeire minőségi egészségügyi ellátást visz mozgó orvosi rendelők és helybe szervezett szűrővizsgálatok révén. Ezekben a falvakban ugyanis – orvoshiány, bezárt rendelők, kilátástalan anyagi helyzet és egészségkárosító életviteli, szemléletbeli normák miatt – általában nincs más esély arra, hogy az ott élők betegségeit, problémáit időben felismerjék és megfelelően kezeljék. A szervezet által indított Naszla-dy Attila Egészségfejlesztési Programban (NAEP) különböző szakterületű orvosok videóhíváson keresztül kapcsolódnak be a vizsgálatba, amelyet a településeken helyben dolgozó koordinátorok szerveznek meg és szintén helyi egészségügyi szakpólok végeznek el a faluba érkező mobil

rendelőkben. A mozgó rendelők modern orvostechinikai felszereltsége a háziorvosi-nál szélesebb körű vizsgálatokat tesz lehetővé, a buszokban van például digitális fonendoszkóp, spirométer, boka-kar-index (BKI) és véralkohol-mérő, EKG-műszer, sőt ultrahangkészülék is.

A telemedicinát mint ellátási módot – a távgyógyításhoz kapcsolódó kétes hitelű jelenségek miatt – Nagypál doktornő eleinte fenntartásokkal kezelte, lelkiismeretes belgyógyászként azt gondolta, hogy az orvos által végzett fizikális vizsgálat elengedhetetlen. Ráadásul a programba bevont falvak közül egyikről sem hallott még – csak az ipolytárnói arborétum rémlett neki –, és nem is tudta, pontosan mire számítsa. A NAEP 2023 tavaszi indulásakor mégis csatlakozott ő is. A legelső rendelése a borsodi Szalonnán – egyúttal budapesti lakásuk nappalijában – történt, s rögtön sikerült is kiszűrnie egy páciens cukorbetegségét. A megfelelő szakellátásba irányította tovább a férfit, akinek így a vércukorszint-követése is megkezdődött, s aki többévi folyamatos rosszullét után immár nem maradt magára a panaszai.

Az első vizsgálatok gyakran egy óránál is tovább tartottak. Dr. Nagypál Anna szerint ebben rejlik a program egyik legnagyobb ereje: van idő a páciensekre. Amire szükség is van, egyrészt a bizalom kiépítése miatt: olyan légkört kell teremteni, hogy a beteg a lehető legtöbb problémáját megossza, ne féljen elmondani olyan tünete-

Dr. Nagypál Anna az otthonából vizsgálja a beteget a helyszínen lévő asszisztens és az internet segítségével

ket, információkat, amelyek segíthetik a gyógyulását (egy jó anamnézis már majdnem diagnózis, vallja Nagypál doktornő). Ezt segíti, ha az orvos a latin szavak helyett közérthetően mondja el, mi miért történik – a pitvarfibrillációt például ő mindig pitvarremegésnek mondja –, valamint érti és tiszteli a páciens gondolkodását, kultúráját: a doktornő a roma családok többségénél azt tapasztalta, hogy a családfőt kell bevonni a döntésekbe, vele kell ábeszélni a lényeges információkat. Kedvez a bizalomnak az a sajátos körülmény is, hogy a telemedicinális ellátást végző orvos nem helybéli, így a kisközösségi léthez szokott beteg nem tart attól, hogy „a falu a szájára veszi” majd. A makacs tévhitet ellen is hatásos az odaszánt idő és figyelem: a szegény falvakban élő, jellemzően alacsony végzettségű emberek ugyanis sokszor csak filmek alapján alkotnak képet az egészségügyről, és ragaszkodnak a saját elképzeléseikhez illeszkedő ellátáshoz – például, hogy pusztán kérésre antibiotikumot kaphassanak.

Dr. Nagypál Anna szerint kihívást jelent az egészséges életmódhoz kapcsolódó orvosi tájékoztatás is, a felzárkózó településeken élő páciensek számára ez értelmezhetetlen – nem mert érthetetlen, hanem mert lehetetlen. „Sokan egészségtelenül élnek, amiben óriási része van annak, hogy e falvakban alig elérhetők az egészséges élelmiszerek, vagy más, életmódváltást szolgáló lehetőségek. Mindezt az ott élők zöme meg sem engedheti magának. Rengetegen dohányoznak, nagyon korán rászoknak:

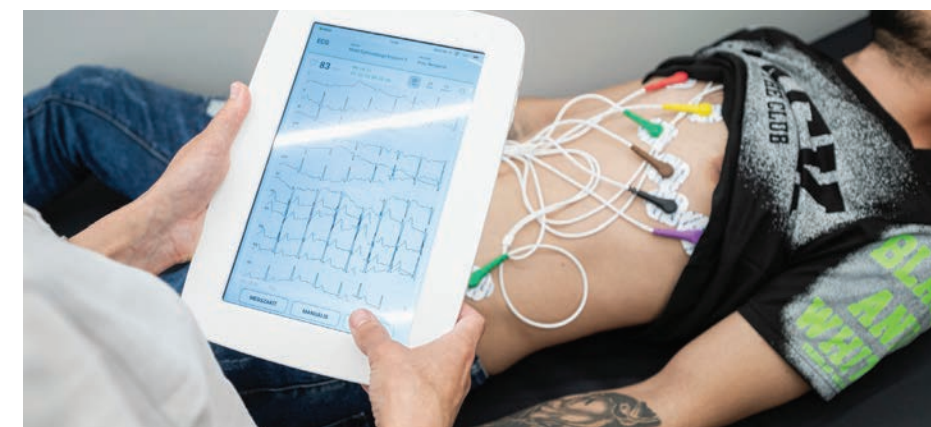

huszonéves korukra már a nőknél is napi két doboz cigaretta az átlagfogyasztás. Kevésen sportolnak, általában a munkájukat tartják testmozgásnak.” A doktornő egyetlen igazán rossz élménye is ehhez kapcsolódik. Mikor egyszer az egészséges életvitel megfontolását javasolta egy férfinak, beteg egyenesen kinevette őt ezért. „Rosszul esett, el is keserített, de aztán arra gondoltam, hogy ez nem hagyható el, hiszen ha csak egyetlen ember is jobban vigyáz majd magára azért, mert megfogadta a tanácsokat, már nem hiába végzem a munkám.”

Dr. Nagypál Anna mindig a rendelési idő előestéjén kezd. Megnyitja a gépén a telemedicinális ellátásban használt Netdoktor programot, s megnézi, „hol” rendel másnap. Az adott településhez tartozó naptár-fülon látja, kik érkeznek majd vizsgálatra, s az előre elvégezhető adminisztrációt megcsinálja, ne ezzel menjen majd az idő. Négy faluval indult a program, ez a szám alig hét

hónap alatt több mint húszra nőtt, melyek nagy részében Dr. Nagypál Anna is rendelt már. Az egymáshoz közeli falvak régióközpontokhoz tartoznak, ezeken található a Máltai Egészség Pontok (ilyen van Litkén, Zalakomárban, Hiricsen, Nyírkátán, Szalonnán): itt dolgoznak a rendeléseket megszervező és a betegirányítást is végző koordinátorok. A doktornő rajtuk kívül a programban részt vevő többi szakorvossal is folyamatos kapcsolatban van, egy közös chatfelületen minden felmerülő technikai vagy szakmai problémát rögtön fel tudnak vetni és segíteni tudnak egymásnak – dr. Nagypál Annának szakmailag is ösztönző élményt adnak ezek a gyors, hatékony és megoldásra koncentrált eszmecsere a korábban a kórházban tapasztalt fásult, kelletlen konzíliumok után.

Nagypál doktornő nem orvosdinasztia szülőtte, és bár keresztény neveltetését fontosnak tartja, nem is magasztos huma-

A helyben mért értékeket az orvos az otthoni számítógépén valós időben láthatja

A rendelés előtt elsőként a szélessávú internet antennáját helyezik üzembe

nitárius célok vitték annak idején a belgyógyászai pályára. Sokkal inkább a biológia szeretete és az a hajlama, amellyel ösztönösen is tágabb összefüggésekben szemlél egy-egy – akár testi, akár más jellegű – problémát. Ezt az oldalát a telemedicinális ellátásban is kamatoztatja. Ezen a rendelésen ugyanis a szokásosnál sokkal több és gyakran nemcsak orvosi szempontot kell megfontolnia, mielőtt egy betegség ilyen vagy olyan kezelése mellett dönt.

„A betegek életében a problémák egymásra górgódnak. Aki rossz szociális körülmények között él, eleve fogékonyabb a betegségekre, sérülékenyebb, és ugyanezen körülmények miatt nehezebb a gyógyítása is – mert mondjuk nem tudja kiváltani a gyógyszereket, nem tudja tartani a diétát, nincs pénze kórházba utazni. Emiatt tovább romlik az egészsége, ami az egyéb nehézségeit is elmélyíti. Ez ördögi kör. Amikor javaslatot teszünk egy kezelésre, beutalót vagy receptet írunk, nagyon oda kell figyelni arra, hogy olyasmit válasszunk, ami megfizethető és elérhető a beteg számára. Nem csak azt kell felmérni, hogy milyen ellátásra van szüksége, hanem azt is, hogy hol fogadják a környéken, hova tud elmenni, mit tud kifizetni a patikában.”

Hétfőn és szerdán, rendelési napjain dr. Nagypál Anna az édesanyjához vagy az anyósához megy át a gyermekével: pici lakásukban nincs két külön helyiség, ott nem tudna zavartalanul foglalkozni a betegekkel. A nagymamánál viszont van kijelölt „dolgozószoba”, a doktornő rendel, s közben a lányka is jól érzi magát. S ha mégis valami gond adódna, az édesanya csupán egy ajtónyi távolságra van. A lassan oviba készülő kicsi már most dicsekszik vele: az én anyukám doktornéni! Fehér köpeny helyett egy egyszerű fehér póló, fertőtlenítőszag és sápadt neonfény helyett egy jóillatú, otthonos sarok a számítógép körül. Beszédes életkép: a játékbaba és a videóhíváshoz használt fejhallgató egymás mellett a kanapén. De nem ez a látvány az egyetlen, ami megszokottá vált Nagypál doktornő mindennapjaiban.

„Elfogadóbb lettem. Nyitottabb az emberek problémáira. Jobban keresem a személyhez igazított megoldásokat, mert itt erre muszáj odafigyelni. Arra törekszem, hogy a legszegényebb helyeken is mindenki megkaphassa ugyanazt az ellátást, amit akkor kapna, ha egy fővárosi kórházban, egy fővárosi rendelésen jelenne meg.”

Írta: Király Eszter, Fotó: Kovács Bence, Somay Márk, Dienes Ákos

A projekt Európai uniós forrásból, a Széchenyi 2020 program keretében jött létre. Az EFOP-2.2.24-22-2022-00002 számú Naszladny Attila Egészségfejlesztési Program beruházási komponensét az EFOP-1.8.24-22-2022-00002 számú humánforrás fejlesztés komponens egészíti ki.

Állati terápiák

A Máltai Szeretetszolgálat számos intézményében zajlanak állatasszisztált foglalkozások, elsősorban idősotthonokban és általános iskolákban. Siófokon és Tiszabón pillantottunk bele a kutyákkal zajló különféle terápiás folyamatokba, amik segíthetnek például egy kutyatámadás emlékét újraírni vagy egy elgyengült, idős ember arcára mosolyt csalni. Radványi Benedek összeállítása.

Kutyákat először a 18. században, Angliában, pszichés betegek terápiájában használtak, aztán például az első világháborúban "kegyelemkutyák" vigasztaltak haldokló katonákat, de a mai állatasszisztált terápiákhoz hasonló először egy amerikai pszichológus, Boris M. Levinson végzett, aki egy fiatal fiú terápiájába vonta be kutyáját, akihez a gyermek beszélni kezdett. Ma már a négylábúak segítenek gyermekek és idősek gondozásában, de ott vannak kórházakban, rehabilitációs osztályokon, és akár börtönprogramban is.

A Magyar Máltai Szeretetszolgálatnál több területen alkalmazzák az állatasszisztált terápiát: az általános iskolákban és az idősellátásban is. Egy kutyával kialakuló kötődés érzelmileg stabilizálja a gyermek állapotát, a kutyákkal történő szocializáció, az itt elsajátított viselkedési normák kihatnak a gyermekek társas viselkedésére. A Máltai Szeretetszolgálat Iskola Alapítvány több intézményében (Tiszabó, Tiszabura és Tarnabod településeken) 2022 szeptembere óta zajlanak heti rendszeres fejlesztő órák terápiás kutyákkal.

Szükség van erre azért is, mert a kóbor kutyák gyakran okoznak problémát ezeken a településeken. Tiszabón a Máltai Szeretetszolgálat 2016-os érkezésekor, a kóbor kutyák a gyerekek iskolába járását is akadályozták. „A negatív élményeket igyekszünk újraírni, onnantól kezdve, hogy a gyermek hogyan nyúl egy kutyához, miként viselkedik vele, hogyan gondozza. Egy-egy foglalkozás segíti a kapcsolódásokat, nemcsak a kutyusokhoz, hanem egymáshoz is” – mondta Tasi Krisztina helyi programvezető.

Az aktuálisan fejlesztendő kompetenciák mellett az állatvédelemre helyezik a hangsúlyt. Pedig látszólag csak annyi történik, hogy a gyermekek önfeledt perceket töltenek a kutyák társaságában, miközben játékos feladatokat, tornagyakorlatokat hajtanak végre, a kutyák pedig olykor közeli szemlélői, máskor aktív résztvevői a történéseknek. A gyerekek eközben azonban rengeteget tanulnak, például önkontrollt, összpontosítást, kommunikációt.

Tiszabőre két mentett terápiás kutya, Simi és Panda jár a Kutyabaj-Mentál Kft. iskola vezetőjével, Vámos Zoltánnal. Elmondása szerint voltak olyanok, akik egy korábbi támadástól kialakult félelem miatt elhúzódtak a kutyáktól, de két-három hónap után feloldódtak, ma pedig már a legnagyobb természetességgel simogatják őket.

A négylábúak simogatása több idősotthonban is gyakori és nagyon várt esemény. A siófoki Gondviselés Háza Idősek Otthonában már nyolc éve vezet kutyás foglalkozást minden kedden Tongoriné Erdélyi Erzsébet, a Kutyákkal a Gyerekekért Ala-

pítvány tréner. Állítása szerint az idősek-nél a testi és szellemi az állapotromlás megelőzése, a közérzetük javítása: „Játszva és észrevétlenül gyakorlunk. Megmozgatja őket, ha például lehajolnak, előreynúlnak egy simogatásra, vagy megemelik a lábukat, botjukat, hogy a kutya átbújhasson alatta. Az egyensúlyérzéküket is erősítjük. A foglalkozás megtámogatja a motorikus képességeiket, emlékeztetük, nyelvi készségüket.”

Sokféle gyakorlatból áll a program: csipeszeket csíptetni a dús bundába, dobókockát gurítani az állat elé, trükkösen bújtatni a jutalomfalatot, megjegyezni és használni a kutyát instruáló kézjeleket, a négylábú társal átismételni a színeket és az irányokat, megállni terpeszben, hogy az eb kukucskálhasson.

A kutyák és gazdáik a fekvőbetegek szobáiba is betérnek, a jelenlétüknek köszönhetően olykor megesett, hogy egy demenciában érintett, szótlán idős ember lelkesen beszélni kezdett az állatokhoz. Tongoriné Erzsébet mondja: „Egyszer egy nagyon idős nő elgyengülve feküdt, nem tudták felébreszteni, nem reagált. A lányka ült mellette és behívott hozzá. A kutya odadugta az orrát a néni arcához, megszimatoalta, mire az idős hölgy kinyitotta a szemét, és a lányára is rá tudott mosolyogni. Egy másik néni a kéztörése után nem volt hajlandó mozogni, fásulttá, mogorvává is vált. A kutyákkal való játék során öntudatlanul is mozgatni kezdte a karját, és a kedve is javult. Valakinek a kutyákkal tudtunk segíteni, hogy elkezdje önállóan hajtani a kerekesszéket.”

A siófoki idősotthon egyik lakója, a 74 éves Tóth Ferenc Lászlóné Zsuzsa szerint a házörzők itt elsősorban a lelki egészség fő őrzői. „A kutyaterápiás foglalkozáson megszűnik a külvilág, csak a kutyákra figyelünk, örülünk nekik, és megfedekezünk a nehéz vagy fájó dolgokról. Megnyugtató simogatni, cirógatni őket, akkor én is mély biztonságot érzek. Azt, hogy itt nemcsak a dolgozók, de még az állatok is értünk vannak.”

A terápiás kutyák visszaadják a gyerekek bizalmát Fotók: Kovács Bence

jegyzet

Ünnepelni-valónk

Sándor Bertalan Brúnó

Történelmünk első élő Betlehemét idén 800 éve, Assisi Szent Ferenc „készítette”. 1223-ban az itáliai kisváros, Greccio határában, egy barlangban jászlat állított föl. Az emberek álatokat vittek, és fáklyákkal, gyertyákkal követték őt az erdőbe, hogy az éjszakában ünnepeljék a világ világossága, Jézus Krisztus világra jövetelét. Ferenc testvér, mint diakónus énekelt az ünnepi evangéliumot.

Szent Ferenc szerette volna egész közelről megtapasztalni Jézus születését és annak körülményeit – a saját szemével akarta látni Isten alázatának és szegénységének mélységét/csúcsát a megtestesülés misztériumában. „Ő, jóllehet Istenhez hasonló, Istennel való egyenlőségét nem a saját javára használta fel, hanem rabszolgasorsot öltve magára kiüresítette önmagát. Emberekhez lett hasonló, és magatartásában is embernek bizonyult.” (Fil 2,6–7)

Ez a keresztény ünnep az első nikaiai zsinat (Kru. 325.) határozata óta Jézus Krisztus földi születésének emléknapja, Francesco pedig az ünnepek ünnepének nevezte. A ferences család sarja Joannes Duns Scotus (1266–1308) középkori skót filozófus-teológus, akit 1993-ban az Egyház boldoggá avatott, azt tanítja, hogy Krisztus akkor is eljött volna, ha nincs bűnbeesés. Ergo karácsony – legalábbis logikáját tekintve – előbb létezik az Isten tervében, mint húsvét. Mert a szeretet belső készítése, hogy közösségre törekszik, megosztani az életét. Bonum est diffusivum sui, vagyis Isten, aki az abszolút jóság, saját természete szerint továbbadja magát. Nem a bukásunk és a gonoszság váltotta ki Istentől az üdvöztetés „vágyát”, hanem az eleve adott volt a teremtéstől, sőt már azt megelőzően is. „Ő a láthatatlan Isten képmása, elsőszülött minden teremtmény közül, mert benne teremtett mindent a mennyben és a földön... mindent általa és érte teremtett. Mindennél előbb van, és minden őbenne áll fenn.” (Kol 1,15–17) Isten mindenképpen az Üdvözítőnk lett volna akkor is, ha nem válik Megváltónkká. Természetesen, ha már itt járt és mi közben elestünk, akkor meggyógyított bennünket. Krisztus földi szolgálata után, visszanezve ez csupán logikai játéknak tetszik, pedig nagyon mély spirituális értelme van.

Isten barátsága ingyenes és feltétlen (nem szükséges és nem is lehet kiérdemelnünk), valamit visszavonhatatlan. Ő közösséget akar velünk, sőt egyenrangú barátságot: „Többé nem mondalak titeket szolgálknak, mert a szolga nem tudja, mit tesz az ura. Barátainknak mondtalak benneteket, mert mindazt, amit hallottam Atyámtól, tudtul adtam nektek.” (Jn 15,15) És ez a viszony napról-napra megszülethet számunkra, a világ utolsó pillanatáig „veletek vagyok mindennap!” (vö.: Mt 28,20). Innentől a „Legyen neked karácsony!” nem pusztán egy belenyugvó, megadó szófordulat, hanem hittel vállalható jókívánság. Mert Krisztus folyton születik, a mi gyöngye szolgálatunk és hűségünk szűrőjén át kíván beletestessülni a világba. Az

eucharisztikus közösségben kapott misszióink éppen ez: Krisztussá, falatnyi Élő Kenyérre változni az éhező emberiség számára.

Karácsony nem történelmi emlék, vagy szimplán egy szép és bensőséges ünnep a téli napfordulóhoz közel. A velünk egészen eggyé váló Szeretet emlékezete, aki téren és időn át személyesen elér hozzánk. Ezt a csodát ujjongta körül Assisi Ferenc azon a nyolcszáz évvel ezelőtti szentestén.

Sokféle eszmei áramlat próbálja saját szája íze szerint rendezni a tényeket. Vannak, amelyek egy távoli istenséget alkotnak maguknak, aki részvét nélkül szemléli küzdelmünket, és nem avatkozik bele a világ folyásába. Mások annyira közelinek feltételezik, hogy kvázi összeolvad a teremtéssel, és már nem különböztethető meg tőle.

A keresztény tanítás megőrizte éltető dinamikáját: Isten egészen közel jött hozzánk, amennyire csak lehetséges volt, emellett megőrizte a világleltetését is. Szent Ágoston örök érvényű szavaival mondva: Te autem eras interior intimo meo et superior summo meo (azaz: Isten mélyebben van bennem, mint a létem legmélye, de végtelenül meghaladja azt is, ami bennem a legmagasabb). Jelen van bennem és én jelen vagyok benne, mint akik megismerték és megszerették egymást.

A népének zsenialitáshoz fordulhatunk, hogy zsigeri szintig megtapasztalhassuk az ünnep értelmét. Hogy legyen valódi ünnepelni-valónk. Mert a világ zűrzavara, tanácstalansága, minden befelé fordulást szórakozással elnyomni-akarása éppen ebből a deficitből táplálkozik. Tudniillik nem tudja, nem találja az ünnepelni valóját. Az Isten nélküli ünnep kilyukad, mint egy lufi, elfárad a vidámság és elégedettség színlelésétől.

Hej, víg juhászok, csordások./Csörgedeznek a források./De gyönyörű ez az éjjel,/lám csak tekintetek széjjel!./Nézd, amott Betlehem felett/látok egy nagy fényességet!/Itt egy csillag is leszállt,/egy rossz pajtánál megállt./Üdvözlégy édes Megváltóm!/Kit szegénységben imádunk –/vedd szívedbe szíveinket,/vele együtt mindenünket!

Mit is ígért Jézus a szamaritánus asszonynak? „Aki ebből a vízből iszik, ismét megszomjazik, de aki majd abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik. A víz, amit majd én adok neki, forrássá lesz benne, amely az örök életre buzog.” (Jn 4,13–14) Már csörgedeznek a források, él a kegyelem és örök életet ajándékoz nekünk. Ez a gazdagság szemérmesen elrejtőzik az egyszerű, szegény és dolgozó emberek hétköznapijaiba. A rossz pajtánál, a kifosztott és megtört életeknél, a világ szakadozott hálójának a szélén és a perifériára szorultak között megtalálható.

Az ismeret és a szeretet ugyanannak az – univerzum méretű – értelmének a két oldala. Akik igazán egymásra ismertek, azok számára felfénylik a világ, értelmet nyer sok fonák esemény, béke születik a lelkekben. Aki értünk a történelmi időben egyszer testté lett a bolygónkon, örökké élni akar bennünk – ha megengedjük, hogy a szívébe vegye szíveinket!

A szerző a Magyar Máltai Szeretetszolgálat országos központjának lelkivezetője

szolgálat

„s mint falevelek, földre hulltunk” – A hajléktalan emberek lelki kíséréséről

A hit védelme és a szegények szolgálata. A máltai közösség jelmondata arra is emlékeztet, hogy a legnagyobb kincsünk a hit és az örök élet, és a legnagyobb szegénység ennek a hiánya. A szegények szolgálata nem végezhető a hit és az örök élet iránti elkötelezettség nélkül. És fordítva: Istenbe vetett hitünk kiüresedik, ha nem fakadnak belőle a szeretet cselekedetei.

A Máltai Szeretetszolgálat ezért tekinti a segítségnyújtás nélkülözhetetlen részének a rászoruló emberek kísérését a hit megélésében, a lelki növekedésben is. A Szeretetszolgálat Miklós utcai Integrált Hajléktalanellátó Központjában a máltai segítők napi imaórák, heti katekézis, rendszeres szentmisék és gyónási alkalmak, a beavató szentségekre való személyes felkészítés, illetve lelki beszélgetések, zárandoklatok és lelkigyakorlatok keretében is jelen vannak a hajléktalanságban élő emberek belső keresésében. A foglalkozásokat – más szociális munkásokkal együttműködve és a Szeretetszolgálat Közép-Magyarországi Régiója lelkivezetőjének irányítása alatt – Fülep Dániel római katolikus teológus mint hittanár-katekétá szervezi.

A hajléktalan emberek lelki kísérésének fontossága a katolikus keresztény hit emberképe alapján érthető meg. „Nekünk – máltaiakként is – az ember legmélyét, legátfogóbb teljességét kell látnunk, a megtérésre, feltámadásra és örök életre hívott teremtményt, azt kell szeretettel támogatnunk. Mélységes szomjúság és vágyakozás van az Istennel való kiengesztelődésre mindnyájunkban. Ezt a szomjúságot Krisztusban csillapítva érintjük a szívet és a lelket igazán mélyen. Az igazi szegénység felismerhető a kapcsolatok szegénységében, ami nemcsak a többi emberrel és a magunkkal való viszony sebzettségét jelenti, hanem elsősorban az Istenhez fűződő kapcsolat szegénységét. Ha ebben, az Istennel való kapcsolatban sikerül előrelépni, akkor a lélek, a személyiség gyökere kap egy gyógyító érintést. Így a megtört ember azt is felismerheti, hogy ő milyen nagy érték – mert nem a világ mércéje, a gazdagság, a sikeresség, a szépség, a hasznosság mércéje az, ami az ember értékét megadja, hanem hogy Isten szeretetében ő hol helyezkedik el. Az emberi méltóság alapja a hitben és megigazulásban elnyerhető istengyermekség” – mondja Fülep Dániel.

Fotó: Majoros Árpád

Egy sok szempontból megroppant ember küzdelmeit támogatva közelről átélhető, miként vezet a megerősödő hit az élet teljes átalakulásához. Egy ötvenes éveiben járó asszonyt a szenvedélybetegség tett tönkre: elvesztette az állását, megromlott a kapcsolata a gyermekeivel, utcára került, testi-szellemi állapota hanyatlott, tartása és önbecsülése semmivé lett. Mikor az asszony a máltai szállóra került, személyes beszélgetésekben derült ki: mélyen vágyik arra, hogy hite legyen. A katekézisek és a lelki vezetés segítségével lépésről lépésre erősödött az Istenbe vetett bizalma, míg nem a személyisége megváltozott, és megtérésével az élete is fordulatot vett. Fülep Dániel felidézi: „Az elsőáldozása, bérmálása napján később indult el a templomba – kiderült, hogy azért, mert hosszú évek után először elment fodrászhoz, rendbe hozta magát és ünneplőt vett fel. Amikor a szertartáson fehér ruhába öltöztették, szentelt gyertyát adtak a kezébe és a szentségek vétele után több hívó meglepetésszerűen odament hozzá és átölelte – akkor fogta fel igazán azt a megújulást, ami vele történt. Azóta nem rabja az alkoholnak, tartós munkaviszonya van, kiegyensúlyozott, szeretik és becsülik ott, ahová tartozik.”

A rászoruló lelki támogatásában ugyanaz az emberi felelősség van jelen, mint ami más kapcsolatainknak is sajátja. Fülep Dániel arra emlékeztet, hogy nem tudjuk, ki nek az életében hogyan és meddig vagyunk jelen. „Van, akivel évekig közös az utunk, mással csak egy-két alkalommal találko-

zunk. Hatalmas és alapvető felelősségünk van a másik emberért, azért, hogy a közös időnkben tölünk mit kap. Tudunk-e szeretettel lenni iránta? Igazán a javára lenni, vagyis a hit és az üdvösség útján segíteni? Megtesszük-e, ami ránk van bízva? Nem szemléli, hanem résztvevői vagyunk egymás életének.”

Ha leglényegesebb jellemzőjét keressük a hajléktalan emberek karácsonyának, Fülep Dániel azt egyetlen szóban ragadja meg:

„Vigasztaló. A Harmatozzatok rorate-énekben ezt énekeljük: <Vétkezünk, s mint a tisztátalanok olyanná lettünk, s mint falevelek, földre hulltunk.> Advent negyedik hetében pedig már így éneklünk: <Vigasztalódjál, vigasztalódjál én népem, hamar eljő üdvösséged! (...) Ne félj már, megmentelek téged.> Saját kicsinységében, összetörtségében az ember végtelen vigasztalásra lel az üdvösség ígéletében, mert látja, hogy az ő nyomorúságának ebbe a sötétségébe születik bele Isten Fia. Átéli, hogy az Úr megkeresi őt és néven szólítja. Így adjuk oda mi is a meghívókat a karácsonyi ünnepségre: mindenkinek a saját nevére szólóan, személyesen. Néven szólítva, fehér abroszos asztalhoz ültetve, együtt ünnepelve – ez valahol a mennyország előképe. Krisztusban van utunk az Atyához és van örök élet! Ez az a mélységes vigasz, amelyet csak Isten tud adni a megtérőknek. Az a fölismerés, hogy nem lehetek annyira mélyen, nem lehetek annyira elrontott életű, hogy az Úr rólam lemondott volna. Hanem jön. Már érkezik, hogy megváltson és megmentsen.”

Fotó: Ashwin Vaswani

Ferenc pápa és kritikusai

Nem kétséges, hogy Ferenc pápa szokatlannul vitatott jelenség: sokakban szimpátiát kelt, másokban viszont ellenérzést.

Két kritikát hallunk leggyakrabban. „Ferenc pápa zavart kelt. Nem hirdeti egyértelműen az Egyház tanításait, különösen a házasságról és a szexualitásról, és túlságosan elfogadja a többi hitet, sőt a pogány istentiszteleti formákat is.” És: „Ferenc pápa balliberális, globalista, nem tiszteli a történelmi katolikus kultúrákat.”

Mind a két kritika alapján véve téves. Három szempontra szeretnék rávilágítani, amelyből néznünk kell őket.

1. Helyes katekézis

Legyünk alázatosak, és ismerjük el, hogy sokunknak hiányzik az alapos katekézis. Ki ismeri a Lumen Gentium – a II. Vatikáni Zsinat kulcsdokumentuma – tanítását a többi vallás tiszteletéről, és a Krisztust nem ismerők üdvösségéről? Vagy a Populorum Progressio, a Laborem Exercens és a Caritas in Veritate társadalmi tanítását? Az első VI. Pál, a második II. János Pál, a harmadik XVI. Benedek alkotása. Ezek az Egyház legújabb fontos tanításai erről a témáról: mindegyik társadalmi szolidaritást követel,

ragaszkodik ahhoz, hogy a közjó elsőbbséget élvezzen a magántulajdonnal szemben, és védi a migránsok jogait és méltóságát. Tartalmuk végig megfelel az Evangéliumnak és a katolikus hagyománynak. Ha nem ismerjük ezeket a dokumentumokat, nem ismerjük a katolikus egyház hivatalos álláspontját: akkor, ha halljuk Ferenc pápát, ahogy védi a migránsokat, vagy küzd a környezet védelméért, más vallások tiszteletéért... felületesen „balliberális”-nak bélyegezhetjük.

Ha furcsán hangzik valami, amit Ferenc pápa mond, először nézzünk utána a Katekizmusban, foglaljuk bele az imánkba, használjuk fel az alkalmat, hogy újat tanuljunk. A pápa szívesen fogalmaz szenvedélyesen, hogy felfigyeljenek a tanítására. De ne mindjárt a rosszat feltételezzük, hanem vegyük észre, hogy nagyon is evangéliumi.

2. Újgenerációs hozzáállás

A pápa latinamerikai, jezsuita, és a II. Vatikáni Zsinat után formálódott: más az egyháztana, más a vezetési stílusa és más a kommunikációs megközelítése, mint amihez hozzá vagyunk szokva.

A korábbi pápák, akiket a hagyományos

vezetési stílusban képeztek ki, kötelességüknek tekintették, hogy egyedül, világosan és tekintéllyel diktálják a teológiát. Ferenc pápa nem így van vele. Ha kell, igenis él hatalmával, de szívesebben használja a párbeszédes módszert. Egy aktív, kommunikatív egyházat szeretne. Azt akarja, hogy a püspökök kifejezzék egyházmegegyéik szükségleteit, a teológusok nehéz kérdéseket tegyenek fel, a laikusok pedig érezzék, hogy ők is részt vehetnek a kérdések megtárgyalásában. Kritikusait is inkább hagyja, hogy szabadon beszéljenek, a közbeszéd kedvéért (hacsak nem lépnek át bizonyos határokon, mint például nemrég egy egyébként népszerű amerikai püspök, aki megkérdőjelezte, hogy Ferenc jogosan ül-e a pápai trónon. Ezt már nem hagyta, ezt a püspököt leváltotta.) Nem célja, hogy demokráciát hozzon létre, amelyben a legnépszerűbb ötletek győznek: az Egyház sohasem lehet az. Hanem amennyire csak lehetséges, megpróbálja nyíltan megvitatni a kérdéseket, és közösen, folyamatként rájönni az igazságra: fáradságos, de hosszú távon sokkal hatékonyabb.

Azok, akik nem értik ezt a folyamatot, zavart érezhetnek. Ez történik most a szí-

nódussal, ahol – aki követi, hallotta – elég szélsőséges álláspontok is szabadon érvényre jutnak. Amíg a folyamat tart, imádkoznunk kell érte.

3. Ami egyértelmű és lényeges, illetve ami nem...

Sok minden egyértelműnek tűnik... pedig nem az.

Vegyünk egy egyszerű kérdést: halálos bűn-e egy embert megölni? Persze, hogy igen, és igaz állítás az, hogy „ölni, az halálos bűn”. De mi van, ha baleset történt? Mi van, ha az áldozat meg akart halni, és így az autónk elé ugrott? Mi van, ha megtámadják a családunkat, és nincs más eszközünk, hogy megállítsuk őket? Se a világi törvény, se a lelkiismeret nem ítélt soha pusztán az erkölcsi elvek alapján: számítanak a körülmények, a szándék, a szabad akarat.

Akik szerint Ferenc pápa kétértelmű olyan kérdésekben, mint a házasság, a szexualitás, az Eucharisztia, az üdvözülés és így tovább... azok gondoljanak erre a tényezőre. Ferenc pápa arra irányít, hogy ne álljunk meg az alapvető elvi válaszoknál az összetett problémákra. Arra hív minket, hogy a személyt is lássuk, ne csak az elvet; hogy befogadjuk azokat, akik a peremre szorultak; hogy tartsuk szem előtt, hogy a törvény az Életet hivatott szolgálni, nem pedig fordítva. Hogy az irgalmat épp úgy érvényesítsük az Egyház álláspontjában, mint az igazságosságot. Ne tévedjünk: Ferenc éles elméjű jezsuita gondolkodó – talán ezért is hajlandó befogadni a kétértelműséget, a hiányos és nyílt végű válaszokat – mert néha egyszerűen így megy a dolog. Nem arról van szó, hogy ne tartsuk be a törvényt, hanem hogy ne felejtjük el, hogy minden egyes ember esetében lehetnek kivételek és enyhítő körülmények, amelyeket csak az Isten ismer. „Ki vagyok én, hogy ítélkezzek?” Robbanásszerű nyilatkozat egy pápától, de helyes álláspontja minden bölcs, hitét ismerő katolikusnak. Még pápáként is.

Ferenc pápa jó ember. Ő-e az a vezető, akire mindenki vágyik? Valószínűleg nem. Biztosan vannak hibái vagy gyengébb oldalai is. De mindig vegyük figyelembe a fenti három szempontot. Ma ő Péter utódja, aki minden testvérét meg akarja erősíteni a hitében. Támogassuk ebben a szándékában!

Piazza-Georgi Barbara
Fr. Casey Cole előadása alapján

A Szent János-Rend a késő középkori Magyarországon

- A rozgonyi csatát (1312) lényegében a jánoslovagok nyerték meg I. Károly királynak, így mentesítve az egész országot a feudális anarchia és szétesés rémétől, a keresztény Európa pedig – egy időre – biztos védőpajzsot tudhatott maga előtt Kelet felé.
- A templomos lovagok kegyetlen feloszlata (1309-1312) Magyarországon békésen zajlott: a templomos lovagok háborítatlanul csatlakozhattak a jánoslovagokhoz, és javaik nagyrésze – Magyarországon tucatnyi templomos ház – is át lett ruházva az utóbbiakra.
- 1328-tól kezdve a volt templomos Vrána vára (Észak-Dalmácia) lett a magyarországi johannita lovagok központja, 1409-ig, amikor el lett adva Velencének.
- A késő középkori Magyar Királyságban a Johannita Rend a legnagyobb földbirtokosok közé tartozott. Sokban függetlenítette magát a Nagymestertől – aki 1522-ig Rodoszról kormányozta a Rendet és harcolt az erősödő Oszmán Birodalom ellen – és nem tudunk arról, hogy anyagilag hozzájárult volna a rodoszi központhoz. Jövedelmét kizárólag a magyarországi hadviselésre fordította.
- A Rend magyarországi előjárója a vránai perjel volt. (Ez a cím megmaradt a 19. századig, bár csak címzetesen.) Werbőczy István szerint „tisztelendőnek és nagyságosnak” kellett szólítani, „tisztelendőnek a szüzesség és a rendszabályok alapján, nagyságosnak pedig mint a bárók egyikét a különös hadakozás miatt.” Ez is kihangsúlyozza a Rend kettős jellegét – az egyházit és a katonait.
- Az 1300-as években a Rend aranykorát élte Magyarországon, de szereplése egyre inkább politikai – főleg belső és itáliai regionális harcokról tudunk, és egyre kevesebb közszolgálat vállalásáról. 1365-ben a ciprusi keresztény király oldalán részt vettek egy rövid egyiptomi hadjáraton. 1396-ban Bebek Imre vránai perjel vezetésével Zsigmond király oldalán harcoltak az oszmánok ellen a vesztes nikápolyi csatában.
- Az 1400-as éveket a törökök elleni harcok jellemezték. A betegápolás egyre inkább háttérbe szorult. A jánoslovagok részt vettek az 1456-os nándorfehérvári győzelemben, de utána pártoskodásba és javaik rossz gazdálkodásába hanyatlott szereplésük.
- A Rend utolsó magyarországi adminisztrátorai két híres név: Török Bálint, 1535-től fogságba eséséig, utána Zrínyi Miklós, hősi haláláig. Utánuk már nem következett más: az összes történelmi nagy konvent, Székesfehérvárig és Esztergomig, a törököké lett. A győri rendház 1566-ban tűzvészben pusztult el. Az utolsó johannita rendház, Sopron, 1576-ban más kézre került. Ezzel a rend magyarországi jelenléte többszáz évig gyakorlatilag megszűnt, magyarok ezután az osztrák-cseh perjelségen belül lehettek rendtagok.

Forrás: Török József, „A Rend Története hazai földön”, MMLSZ emlékkönyv 1928-2003.

„Ha fehér ember is van velük, akkor komoly a dolog”

Csirják Ráhel

Gyakran érkezik hozzám a kérdés, hogy mit keres egy magyar lány Afrikában? A Magyar Máltai Szeretetszolgálat nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó csapatának tagjaként én koordinálok az afrikai projektjeinket, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy a szakmai tervezés, a kivitelezés támogatása és a tereplátogatás is a feladataim körébe tartozik. Tizenéves korom óta az volt a vágyam, hogy ezzel a területtel foglalkozhassam, és a Szeretetszolgálatnál ez megadatott. A máltaiak Afrikában folyó tevékenységét az egyetemi éveim alatt ismertem meg, amikor szakdolgozatomhoz Solymári Dániellel – jelenlegi főnökömmel – készítettem interjút a szervezet 2012-ben, Kiberában megvalósult projektjéről, melyben illemhelyeket, zuhanyzókat és tiszta ivóvíz vásárlását biztosító, úgynevezett szanitációs központot építettek. Az élet izgalmas fordulata, hogy a projekt harmadik ütemének már én lehetek a vezetője.

Az afrikai terepmunka olyan hatással van rám, mint amikor egy pohár vízbe pezsgőtablettát dobunk: amikor kint dolgozom, olyan inspiráló a hely, az emberek, a rengeteg inger, hogy máskor nem tapasztalt módon felpörgök. Rengeteg kreativitás szabadul fel bennem, nagyon sok új ötlet és hatékony megoldás születik helyben. Ehhez az kell, hogy belenézsek a kinti kollégáim szemébe, hogy ott lehessenek a nyomornegyedben, ahol a projekt konkrétan zajlik. Hiszen sok dolog csak így érthető meg. Mert bármennyit olvashat az ember és készülni szakmailag a feladatra, csak személyesen ismerhetem meg a helyiek gondolkodásmódját vagy a tényleges körülményeket. Ez a jelenlét a program résztvevőinek és kinti partnereinknek is fontos. Ezzel fejezzük ki, hogy fontosak a számunkra, illetve így adunk hangsúlyt a projekteknek, jelenlétünk egyfajta hitelesítés is. Amikor például elkezdjük a repatriációs program hírt terjeszteni Kiberában, és vártuk a pályázók jelentkezését, nagyon sokan szkeptikusan álltak hozzá a korábbi rossz tapasztalataik és a gyakori átverések miatt. Sokan csak akkor kezdtek el tényleg hinni a hazaköltözés lehetőségében, amikor a kenyai kollégákkal együtt velem is találkoztak. A nyomornegyedben élők akkor azt mondták: „ha fehér ember is van velük, akkor komoly a dolog”.

Ennek a programnak már a gyümölcse is beérett: idén szeptemberben láthattam Kisumuban, a Viktória-tó közelében lévő vidéki központban, hogy a nyomornegyedből való visszatérést célzó elképzelésünk sikeres, és a vidékre hazaköltöző családok valóban megtalálták a helyben boldogulás lehetőségeit. A résztvevők kétnapos találkozóon osztották meg egymással a tapasztalataikat megküzdéseikről, és ami a legfontosabb, a jövőbeli elképzeléseikről.

Az egyik leginspirálóbb történet a sok közül a program legsikeresebb vállalkozójáé. Patrick, egy idősebb férfi, felnőtt gyerekekkel. Második felesége elhunyt, így egyedül költözött vissza vidékre. A program keretében egy kisboltot nyitott, ahol a rizstől a szappanot át a cu-

korkáig mindenfélét árul. Patrick hamar felmérte, hogy sokan járnak dolgozni a kisbolt környékére, és nincs hol enniük. Ezért kifőzdét nyitott. Mivel eredeti szakmája asztalos, így a közelben élő öccsével beindítottak egy helyben kitermelt trópusi fákat megmunkáló műhelyt is. Emellett elkezdtek vályogtéglat és faszenet előállítani. Amióta februárban meglátogattuk, nyitott egy kukoricadaráló üzemet is, ami azért fontos, mert a kukoricaliszt a kenyaiak étkezésének fő alapanyaga. Az egyik vállalkozásából származó profitot egy másik vállalkozás beindításába fekteti. A bevételeiből pedig újabb földet tudott vásárolni, és ezen építkezett is. Patrick valóban sikeres üzletembernek bizonyult. De talán még ennél is fontosabb a hozzáállása, hogy a közösséget szeretné szolgálni munkájával. Emlékszem rá a kiválasztási folyamat időszakából is, mert szívügye volt a fiatal generáció: az első interjúja során kifejtette, hogy célja példát mutatni az ifjabbaknak abban, hogy vidéken is lehet sikeresen dolgozni, hogy ott is meg lehet élni. Ebben aktívan segíteni is akar nekik, mentorálni szeretné őket. Patrick visszatérve a nyomortelepről ezt a küldetést valósítja meg.

A Kisumuban tartott két napos találkozóra a legtöbb résztvevő több órát utat tett meg az esőben motoros taxival, olyan helyekről, ahol alig lehet egyáltalán közlekedni. Az édesanyák pedig kis gyermekeikkel – akár pár hónapos csecsemőkkel – érkeztek, hogy aztán a két napos képzésen és tapasztalatcserén kisbabával a karjukon vegyenek részt. Micsoda elképesztő erő és odaszántság! Egy asszony elmesélte, hogy Kiberában állandóan beteg volt, így a pénzének nagy részét gyógyszerre kellett költenie. De mióta hazaköltözött vidékre, a tisztább környezet miatt a betegségek is elmúltak, meggyógyult. Másnak az alkoholbetegségből sikerült kilépnie a környezetváltozásnak és a saját vállalkozása miatti felelősségérzetnek hála. Őket hallgatva az az érzés töltött el: most valami tényleg fontosnak – sorsok változásának – a részese lehetek.

A fővárosban, Nairobiban lévő egyik nyomornegyed, Kiberában a Mashimoni általános- és középiskolában komplex vízügyi és higiénés projekt zajlik a vezetésünkkel. A munka kedvenc része számomra, amikor a gyerekekkel találkozhatok. A nagyobbak közül többeket már arcról felismerem. Velük sokat beszélgettünk arról, hogy hogyan élünk itt Európában, mekkora a lakásom, mi van a családommal, és hogy ők hogyan élnek. A legkisebbekkel leginkább szavak nélkül kommunikálunk, ugyanis ők még nem nagyon beszélnek angolul – én pedig szuahéliül. Úgyhogy először széles mosolyok kíséretében integetnek felém, aztán amikor közelebb merészkednek, a legbátrabbak megtapintják a hajamat, bőrömet, amit izgatott kacagás szokott követni. Ezen a szegénylősebbek is felbátorodnak és ilyenkor leggyakrabban egy csapat nevetségő, csillogó szemű apróság sűrűjében találok magam.

Afrikai munkámban ez a számtalan apró emberi történet, találkozás, élmény az, ami a legtöbbet jelenti számomra, mert Afrikába nem csak adni megyünk: mi is kapunk, nem is keveset. Programjainkat a www.adomanyozz.hu/gyujtes/afrika oldalon keresztül lehet támogatni.

A szerző a Magyar Máltai Szeretetszolgálat munkatársa

A Máltai Lovagrend Afrikában

Bár a Máltai Rend Afrikában csak egy nemzeti szövetséget és két nemzeti szeretetszolgálatot tart fenn, mégis sok, nagyszabású tevékenysége van a legtöbb afrikai országban.

A Rend harmincnégy afrikai követsége diplomáciai és logisztikai támogatást nyújt a Malteser International (MI), az Ordre de Malte France (OMF), a német, portugál, spanyol, belga, olasz és magyar rendi szervezetek által működtetett programokhoz. Sok kisebb tevékenységet pedig maguk a követségek finanszíroznak és bonyolítanak le.

Történelmileg a Rend afrikai jelenléte több gyarmatosító ország – elsősorban Franciaország – nemzeti testületének bevetésével kezdődött, elsősorban a lepra elleni küzdelemben. Ez a Máltai Lovagrend egyik kiemelt feladata volt a múlt században: a szaktörténelem a Rendet jelentős szereplőként ismeri el a francia gyarmatokon a lepra elleni védekezés terén, elsősorban a Dakarban létesített regionális referencia-kórház miatt. Ezt a kórházat jelenleg is támogatja a Rend, és továbbra is jelentős központ, amely már nemcsak a leprára szakosodott, hanem abból kifolyólag az ortopédiára is, beleértve a gyermekek ortopédiai ellátását is. Emellett a Rend Beninben, Kamerunban, Egyiptomban, Guineában, Madagaszkáron, Mozambikban és Szene-gálban támogatja a nemzeti leprafelderítési, kezelési és rehabilitációs programokat.

Infócsepp: a hetvenes években a Magyar

Máltai Lovagok Szövetsége is beszállt ebbe a küldetésbe: Dél-Afrikában élő tagjai a Lesotho nevű kis független ország egyetlen leprakórházának gyógyszerellátását támogatták.

A lepra visszaszorult, de az egészségügy továbbra is a Rend fő fókusza Afrikában. Kórházakat, egészségügyi központokat, vidéki rendelőket, elsősegélynyújtó és mobil egészségügyi szolgáltatásokat támogat mindenütt. A MI egy nagyszabású, uniós programot hajt végre a Kongói Demokratikus Köztársaságban, 13 egészségügyi övezetben. Uganda, Kenya és Burkina Faso mentőszolgálatait a MI, illetve az OMF

hozta létre vagy támogatja. Kenyában a helyi szeretetszolgálat két szülészeti kórház felépítésében segít. Dél-Afrikában a Rend egyik modell értékű projektjében a Blessed Gerard Alapítvány nagy AIDS-klinikát tart fenn a betegek és családjaik számára független adománygyűjtésekből, főleg német adományozók jóvoltából.

A legnagyobb anyagi erőforrást a menekültek és a belső menekültek támogatására fordítja a Rend Afrikában. Ezeket a programokat többnyire a MI végzi, a nagy nemzetközi szervezetek finanszírozásával, Ugandában, Kongóban, Dél-Szudánban, Etiópiában, Kenyában és máshol. A Nagyisopotályos nemrég látogatta meg azt a nagy menekülttáborot Észak-Ugandában, ahol csaknem 150 000 dél-szudáni menekült él – 80%-a nő és gyerek – és ahol a MI kutakat létesít, a higiénit támogatja az olyan betegségek leküzdésére, mint a kolera; vetőmagokat, mezőgazdasági és haltenyésztési eszközöket oszt, és új mezőgazdasági technikákat tanít. Több mint 42 000 gyümölcsfát ültettek el. Új iskolákat építettek, komprimált helyi rizsszalmát használva faszénnel égetett téglák helyett, amelyhez fákat kell kivágni.

A Rend követségei is végeznek karitatív munkát: besegítenek a helyi projektekbe, amelyeket a MI és a Rend európai szervezetei hajtanak végre, illetve saját kapcsolataik révén finanszíroznak élelmezési segélyeket, természeti katasztrófák utáni helyreállítást, és helyi szociális intézmények támogatását. Szenegál, ahol az egyetlen nemzeti szövetség található, különösen tevékeny ezen a téren.

Piazza-Georgi Barbara összeállítása

2024

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat naptára

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat 2024-es naptára megrendelhető a kommunikacio@maltai.hu címen.